

Elektronikus aláírással kapcsolatos szolgáltatást nyújtók ellenőrzése

2015. évi beszámoló

Bevezetés

Az elektronikus aláírásról szóló 2001. évi XXXV. törvény (Eat.) 20.§-a alapján a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (a továbbiakban: Hatóság) ellátja a Magyarországon lakóhellyel, vagy székhellyel rendelkező, elektronikus aláírással kapcsolatos nyilvános szolgáltatást nyújtók (a továbbiakban: szolgáltatók) hatósági felügyeletét. Az Eat. alapján a Hatóság a szolgáltatók, illetve a szolgáltatások mellett az elektronikus aláírási szakértők esetében felügyeleti, az elektronikus aláírási termékek tanúsítását végző szervezetek vonatkozásában ellenőrzési jogkört gyakorol. A Hatóság szervezetén belül ezeket a feladatokat az E-szolgáltatás-felügyeleti osztály látja el.

A Hatóságnak az elektronikus aláírással kapcsolatos feladat- és hatásköréről szóló 45/2005 (III. 11.) számú Korm. rendelet 7.§-a alapján a Hatóság a szolgáltatók ellenőrzéséről, valamint az annak során szerzett tapasztalatairól az adatvédelemre vonatkozó jogszabályok rendelkezéseinek figyelembevételével minden évben éves összesítő jelentést készít, amelyet a tárgyévet követő évben április 30-ig nyilvánosságra hoz.

A felügyelet célja annak biztosítása, hogy a szolgáltatók működése megfeleljen az Eat.-ban, valamint más releváns jogszabályokban, illetve a szolgáltatók által teljesíteni vállalt szabályzatokban és általános szerződési feltételekben foglalt követelményeknek.

Ennek biztosítására a Hatóság az Eat. 20.§ (1) bekezdése, valamint a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) 56.§ (1) bekezdése alapján helyszíni ellenőrzést is végezhet, az ellenőrzéshez szükséges helyiségekbe beléphet, iratokat, adathordozókat, tárgyakat, munkafolyamatokat vizsgálhat meg, illetve a szolgáltató jelen lévő képviselőjétől és alkalmazottjától felvilágosítást kérhet. A Hatóság az Eat. 20.§ (4) bekezdése alapján, évente legalább egyszer átfogó ellenőrzést végez azoknál a szolgáltatóknál, amelyek minősített szinten nyújtanak szolgáltatást. Továbbá a Hatóság az Eat. 20.§ (3) bekezdése alapján az új szolgáltatások nyújtásának megkezdését követő harminc napon belül a minősített szolgáltatónál felügyeleti ellenőrzést folytat le.

Amennyiben a Hatóság bejelentés alapján, vagy piacfelügyeleti tevékenysége során nem megfelelést észlel a szolgáltató működésében, az Eat. 21-23.§ szerinti intézkedéseket, illetve szankciókat alkalmazhatja.

A beszámolóban szereplő grafikonok alapadatai, illetve további statisztikai adatok a következő Internet címeken érhetők el:

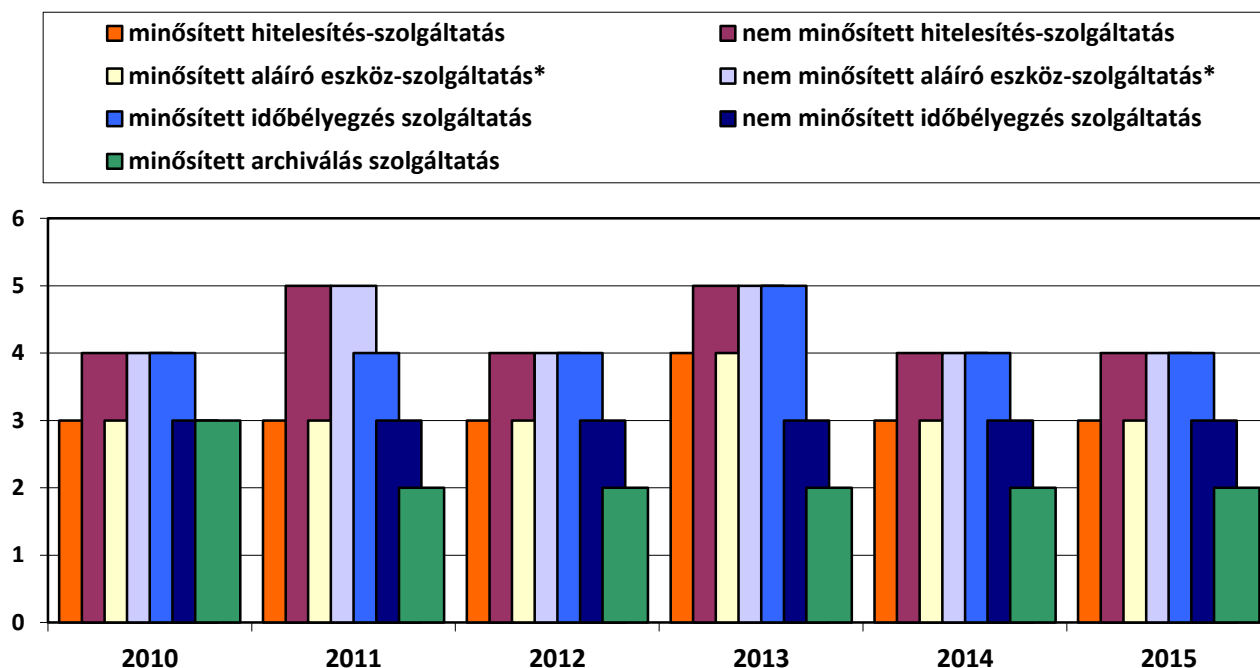
<http://nmhh.hu/dokumentum/165734/ealairasnyt.pdf>

http://nmhh.hu/dokumentum/4024/szum_data04_11pub_v33.pdf

A 2015. év során végzett hatósági tevékenység

1. A szolgáltatások nyilvántartásával kapcsolatos feladatok

A 2015. évben új szolgáltató nyilvántartásba vételére nem került sor, a szolgáltatók száma és a nyújtott szolgáltatások köre nem változott.

* aláíró eszköz szolgáltatás: aláírás-létrehozó eszközön az aláírás-létrehozó adat elhelyezése

A Hatóság az elektronikus aláírással kapcsolatos szolgáltatásokat nyújtók bejelentései kapcsán elvégezte a szolgáltatásokhoz kapcsolódó, módosított nyilvános dokumentumok jogszabályi megfelelőségére vonatkozó vizsgálatát és a módosított dokumentumokat nyilvántartásba vette.

2. Szolgáltatások felügyelete

A Hatóság az Eat. 17.§ b) pontjának megfelelően a nyilvántartásba felvett, nem minősített és minősített szolgáltatásokat nyújtó szervezetek működését folyamatosan vizsgálja, illetve ellenőrzi.

A Hatóság a 2015. évben elvégezte mind a négy, nyilvántartásában már korábban is minősített szolgáltatást ténylegesen nyújtóként szereplő szervezet - Microsec Zrt., NetLock Kft., NISZ Zrt., Magyar Telekom Nyrt. - kötelező éves helyszíni ellenőrzését. Az elsőként felsorolt három szolgáltató kínálatában megtalálható a hitelesítés-szolgáltatás, az időbélyegzés szolgáltatás és az aláírás-létrehozó adat elhelyezése aláírás-létrehozó eszközön szolgáltatás (aláíró eszköz-szolgáltatás), így az ellenőrzés mindhárom szolgáltatásra kiterjedt. A Microsec Zrt. és a NetLock Kft. esetében a fentiek mellett az ellenőrzés tárgyát képezte a minősített elektronikus archiválás szolgáltatás is. A Magyar Telekom Nyrt. esetében a minősített időbélyegzés szolgáltatás ellenőrzésére került sor.

Az ellenőrzés során a Hatóság kiemelten vizsgálta a szolgáltatók működésében az eltelt egy év alatt bekövetkezett változásokat, a szolgáltatások nyújtására vonatkozó követelmények változásának követését, valamint a szolgáltatóknál bizalmi munkakört betöltő személyek szakképzettségére vonatkozó követelmények meghatározását és szakmai felkészültségük fenntartását. A hitelesítés-szolgáltatás kapcsán a más személy, szervezet képviselőjében történő aláírásra jogosító tanúsítványok kibocsátását, a tanúsítványok kibocsátását elektronikus aláírások informatikai eszköz útján automatikusan, közvetlen személyi felügyelet nélküli elhelyezése céljából, valamint az aláíró tanúsítványok visszavonásának gyakorlatát. Ennek keretében áttekintette a szolgáltatók szabályzatainak, szervezetének, eljárásainak, informatikai rendszereinek, valamint a rendszerek és a szolgáltatások környezetének változásait. A dokumentumok áttekintésén és a szolgáltatók szóbeli beszámolóin túl egyes folyamatok működését helyszíni ellenőrzés keretében is vizsgálta. Emellett a szolgáltatóktól információt kért a működésük során bekövetkezett rendkívüli eseményekről, az ezek kezelésére és – amennyiben lehetséges – megelőzésére tett intézkedéseikről, valamint interjú folytatott le a jogszabályi megfelelést igazoló szakvéleményt kiállító független szakértővel. A Hatóság vizsgálta továbbá a felelősségbiztosítási szerződések jogszabályi megfelelését, az aláíró tanúsítványokkal kapcsolatos elektronikus információk és személyes adatok kezelését és megőrzését, a szolgáltatók kockázatkezelését, a működésfolytonosság fenntartását, valamint az irányítási rendszereket, a folyamatos fejlesztés, helyesbítés, megelőzés bizonyítékait. Ugyancsak kitért a Hatóság a szolgáltatók működésével kapcsolatban a korábbi ellenőrzések során határozatba foglaltak teljesítésére, a nem megfelelésekre javítására tett intézkedések körében utóellenőrzést folytatott le.

A Hatóság a 2015. évi felügyeleti tevékenysége keretében, a szolgáltatások ellenőrzése során a következő területeken talált eltéréseket:

Ellenőrzött terület megnevezése	Érintett szolgáltatók száma
Személyzeti biztonsági követelmények	1
Felelősségbiztosítási szerződés	1
Tájékoztatási kötelezettség	1
Ügyfelek személyes adatainak kezelése	1
Ügyfelek aláírás-létrehozó adatának tárolása	1
Szabályozott változáskezelés, megbízható üzemeltetés	2
Fizikai és környezeti biztonság	2
Változások bejelentése	1

A minősített szolgáltatók ellenőrzésének alapján megállapítható volt, hogy a szolgáltatások működése az előző ellenőrzés óta eltelt egy év alatt általában véve megfelelt a jogszabályok és a szolgáltatói szabályzatok követelményeinek, a Hatóság által tett észrevételek kezelése is általában véve megfelelő volt. Ezt alátámasztja az a tény is, hogy a szolgáltatásokkal kapcsolatban bejelentés, panasz a 2015. év során nem érkezett a Hatósághoz.

Az ellenőrzések során megállapított nem megfelelések korrigálására a szolgáltatókkal egyeztetett, határidőket is tartalmazó határozatban előírt feladatlista alapján került sor, utóellenőrzésük a 2015. év során folyamatosan zajlott, illetve a 2016. évi felügyeleti tevékenység keretében tervezett. Ugyanakkor a megállapított nem megfelelések – figyelembe véve a minősített szolgáltatások iránti, folyamatosan bővülő, de összességében még alacsonyabb fokú keresletet is – nem voltak olyanak tekinthetők, amelyek a szolgáltatások megbízhatóságát és biztonságát alapvetően befolyásolták volna.

A Hatóság az intézkedésekkel kapcsolatos döntései során mérlegelte a jogsértések súlyát, gyakoriságát, az okozható, illetőleg okozott kár mértékét, azt, hogy minősített szolgáltatóval szemben kellett eljárni, továbbá a korábbi intézkedéseit az adott szolgáltatóval szemben. Az előbbieket alapján döntéseiben elegendő volt az Eat. 21. § (1) bekezdésének a) pontjában foglaltak alkalmazása, vagyis a szolgáltatók figyelmének felhívása a követelmények betartására, további intézkedések, illetve szankciók alkalmazására nem került sor.

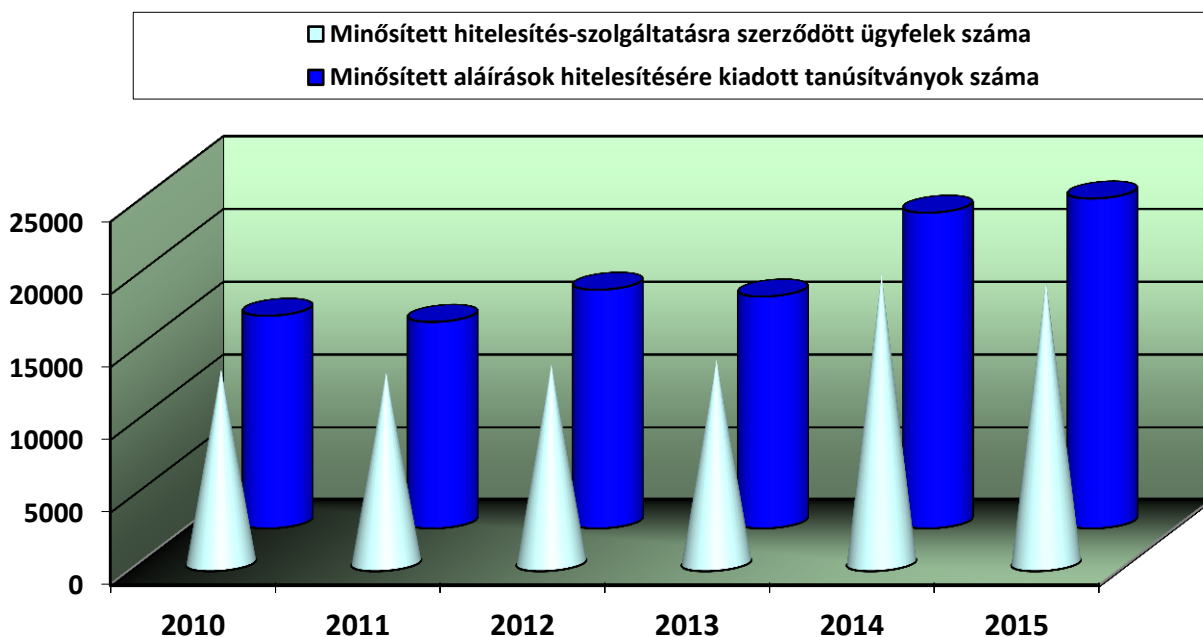
Az év folyamán a Hatóság a minősített szolgáltatókhoz hasonlóan a nem minősített szolgáltatók esetében folyamatosan figyelemmel kísérte a nyilvántartásában szereplő adatok aktualitását, illetve azt, hogy a Hatósághoz érkeznek-e a szolgáltatásokkal kapcsolatban bejelentések, panaszok. A szolgáltatók bejelentett adataiban történt változások tudomására jutása esetében kezdeményezte az érintett szolgáltatónál a bejelentés megtételét.

A Hatóság a felügyeleti tevékenységével kapcsolatos határozatait és végzéseit nyilvánosságra hozta, ezek a következő Internet címen érhetők el:

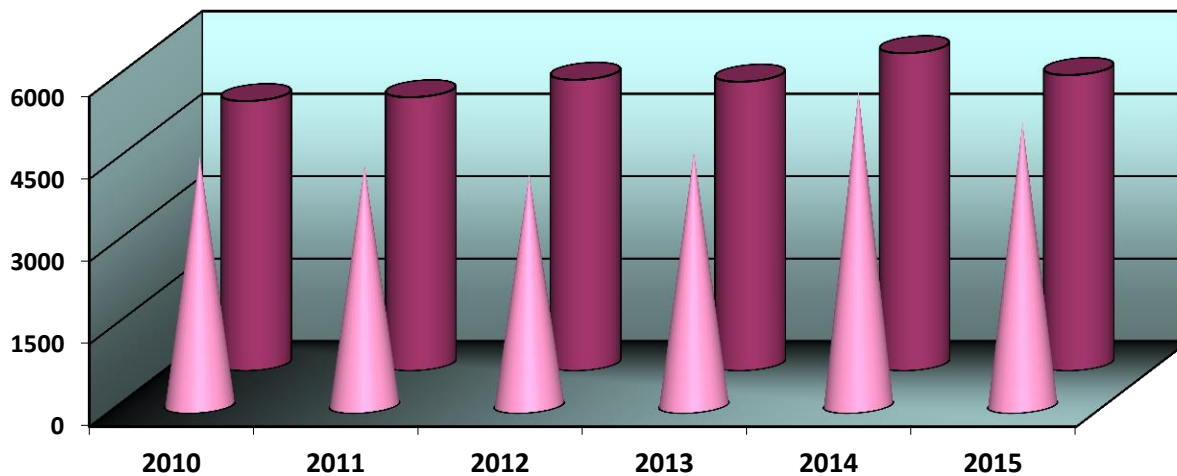
http://nmhh.hu/tart/index/1441/Felugyeleti_határozatok

Összességében az elektronikus aláírási piacon a minősített szolgáltatások lassú, ugyanakkor folyamatos növekedése állapítható meg a Hatóság által bekért, és feldolgozott statisztikai adatok alapján. Ugyanakkor a nem minősített szolgáltatások igénybevétele kis mértékben csökkent.

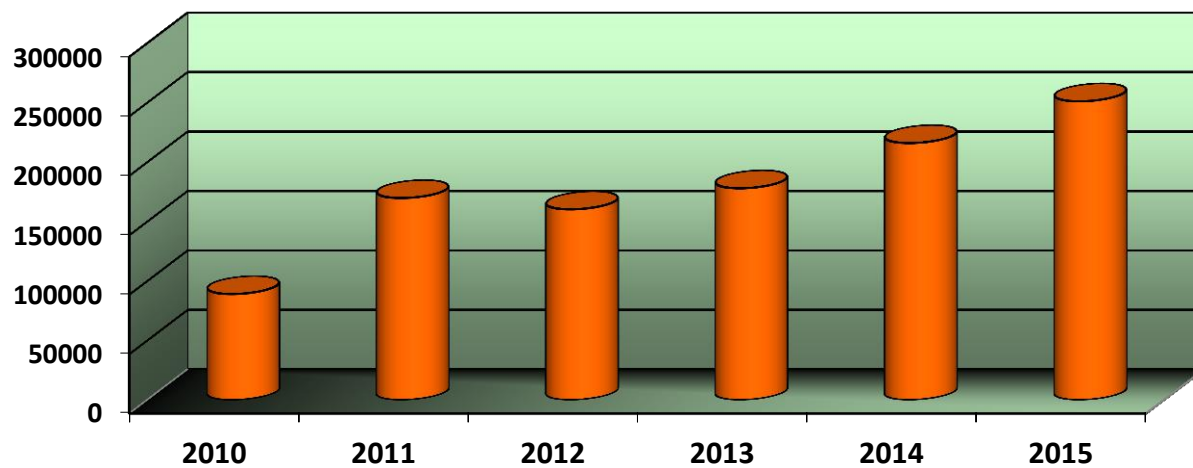
Az alábbi diagramok a minősített és nem minősített szolgáltatások tekintetében elkülönítve ábrázolják az ügyfélszám, és a kibocsátott tanúsítványok számának alakulását, továbbá a kiadott minősített időbélyegek számát.

■ Nem minősített hitelesítés-szolgáltatásra szerződött ügyfelek száma
■ Fokozott biztonságú aláírások hitelesítésére kiadott tanúsítványok száma

■ Kiadott minősített időbélyegek száma [ezer darab]

3. A szabályozási környezet változása

2015. év folyamán a közigazgatási hatósági eljárásokra vonatkozó, általános törvényi szintű szabályozás területén módosultak az eljárási költségek viselésére vonatkozó szabályok, valamint törlésre került az elektronikus úton történő kapcsolattartás kizárása a hatósági döntések bírósági felülvizsgálatával kapcsolatos eljárások esetében.

Az ágazati szabályozás területén az Eat. csak kis mértékben, más törvényi szabályozással összefüggően módosult. A kormány-, illetve miniszteri rendeleti szintű jogszabályok érdemben nem változtak.

Jelentősebb változás a következő évben várható, az Európai Parlament és a Tanács 2014. július 23-án elfogadott, a belső piacon történő elektronikus tranzakciókhoz kapcsolódó elektronikus azonosításról és bizalmi szolgáltatásokról szóló 910/2014/EU rendeletnek (a továbbiakban: eIDAS rendelet) megfelelően. Az eIDAS rendeletet, amely a korábban a tagállamok törvényi szabályozási keretét meghatározó 99/93/EK irányelvet 2016. július 1-vel váltja fel, a tagállamoknak közvetlenül kell alkalmazniuk.

Az eIDAS rendelethez kapcsolódóan, a 2015. évben az Európai Bizottság a következő joganyagokat fogadta el:

- a minősített bizalmi szolgáltatások uniós bizalmi jegyének formájára vonatkozó előírások megállapításáról szóló 2015/806 végrehajtási rendelet
- a bizalmi listákhoz kapcsolódó technikai specifikációk és formátumok meghatározásáról szóló 2015/1505 végrehajtási határozat
- a közigazgatási szervek által elismert fokozott biztonságú elektronikus aláírások és fokozott biztonságú bélyegzők formátumaira vonatkozó specifikációk meghatározásáról szóló 2015/1506 végrehajtási határozat

A magyar jogalkotásban az eIDAS rendelethez kapcsolódóan az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény került elfogadásra. A törvénynek a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól, valamint a Hatóság kapcsolódó feladatairól rendelkező részei, az Eat. hatályon kívül helyezésével egyidejűleg, 2016. július 1-vel lépnek hatályba.